

หาดันน้ำ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

ถาม-ตอบปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หลวงพ่ : สงสัยอะไร เอาเลย

โยม : เวลาผมทำสมาธิ พอจิตมันรวม ก็มีปรากฏการณ์เป็นลักษณะเหมือนสีน้ำเงิน

หลวงพ่ : ว่าไป

โยม : จากตรงนี้แล้วควรจะทำตรงไหนต่อครับ

หลวงพ่ : สีน้ำเงินเป็นแสงอย่างไร เป็นรูปลักษณะอย่างไร

โยม : เป็นลักษณะวงกลมครับ

หลวงพ่ : แล้วมันสงบ มันใช้อะไรมา สงบพุทโธ

โยม : พุทโธครับ

หลวงพ่ : ลักษณะวงกลมต่างๆ นะ พุทโธอย่างเดียว ของอย่างนี้ง่ายๆ เลย ถ้ามันแสงสีเกิดต่างๆ แสงมันเกิด เรียบอกเลย รณีนะ จอดอยู่นี้เข็มไมล์ไม่กระดิก เข็มไมล์จะกระดิกต่อเมื่อล้อมันหมุน ถ้าล้อมันหมุนเข็มกระดิก จิตปกติของคนไม่มีแสงไม่มีสีหรืออก ถ้ามีแสงมีสีมันก็แบบว่าอุปาทานไปเฉยๆ

แต่ถ้าการพุทโธ หรือทำความสงบของใจ ถ้าทำความสงบของใจ ใจมันเริ่มมีอาการสงบขึ้นมา มันจะเห็นสีแสง พวกแสงต่างๆ นี่แสงนะ นี่ก็ขณิกะ เพราะอะไร

เพราะเขาเห็นแสงเฉยๆ ถ้ามัน พอเห็นแสงปั๊บ ถ้าการแก้เพื่อต้องการให้มันสงบเข้าไป ก็ต้องกำหนดพุทโธให้ชัดขึ้นมา แสงทุกอย่างเกิดจากจิตเห็นๆ

เว้นไว้แต่ มันมีเว้นไว้แต่นะ การแก้กรรมะไม่มีสูตรสำเร็จ เว้นไว้แต่อะไร เว้นไว้แต่จิตที่คึกคะนอง จิตที่มีบุญญาธิการ จิตที่มีบุญญาธิการ พอมันเห็น เพราะบุญมันมี มันมีอำนาจของมัน มันสร้างของมันมา พอสร้างของมัน พอแสงมันมีของมันไง เหมือนเรารูปร่างลักษณะเราเป็นอย่างนี้ เราอยากเป็นเหมือนคนอื่น เป็นไปได้ไหม เป็นได้เฉพาะมีคนเท่านั้นแหละ มีคนคัด มันเป็นไปได้

พอเป็นไปได้ เราจะแก้ไขมันอย่างไร ถ้าจิตมันคึกคะนอง คำว่าคึกคะนองนี้นะ มันมีวาสนา พอจิตรวมปั๊บ! เห็นตัวเองไปเดินจงกรมบนอากาศเลย ถ้าเป็นอย่างนั้นปั๊บ มันสว่าง สว่างตลอด เราจะถึง ต้องถึงความสว่างนั้นเข้ามาๆ ดึงด้วยความนึกใจ การดึงไม่ใช่อะไรไปดึง ดึงนะนึก ราพึง ให้มันหดสั้นเข้ามา หดสั้นเข้ามา

พอเข้ามาถึงตัวจิตปั๊บ พอความแสงสว่างนั้นรวมที่เห็นต่างๆ แสงที่เห็นต่างๆ หดสั้นเข้ามาๆ มันจะเข้ามาอย่างนี้ พอมาถึงจิตปั๊บ มันสว่างที่กลางดวงจิต พอสว่างกลางดวงจิต ดวงจิตจะครอบโลกธาตุเลย อย่างนี้แก้ไขไม่ได้ อย่างนี้มันเป็นข้อเท็จจริงของจิตอย่างนั้น แต่ขณะที่เราเห็นอย่างนี้ แก้ได้ การแก้ไขเพราะอะไร เพราะนี่จิตเห็นใช่ไหม แสงสีต่างๆ ที่เกิดขึ้น จิตเห็น

ถ้าจิตเห็น พอจิตมันเริ่มเปลี่ยนจากจิตปุถุชน จิตปกติ จิตปกติคือสามัญสำนึกเรา โดยโลกปุถุชนเรา โดยโลกของมนุษย์ ถ้าจิตของเราปกติจะเป็นอย่างนี้ ถ้าคนมันจิตเภท เห็นโน้นเห็นนี่ จิตระแวง นั่นจะเป็นโรคจิต นั่นคือโรคของจิต

แต่เนื่การปฏิบัติ ไม่ใช่ การปฏิบัติมันต่างกับกับโลก โลกนี้ถ้ามี จิตเรามีอาการขึ้นไป มันเหมือนกับเราเป็นคนแบบว่าป่วยทางจิต แต่ที่นี้พอเรานักปฏิบัติไม่กล้าพูดอย่างนั้นไง นักปฏิบัติคิดว่า เราพูดออกไปแล้วเราจะเสียหาย กลัวว่าเราจะเป็นคนป่วยคนไข้ กลัวว่าเราจะเป็นโรคทางจิต ไม่ใช่ อันนี้เป็นสัจธรรม

คำว่าสัจธรรม สัจจะ! สัจจะความจริงของจิตที่มันเป็น กับอุปาทาน มันเป็นเรื่องของกิเลส ที่กิเลสเข้าไปโลก เจ็บป่วย เจ็บทางจิตนั่นนะ ฉะนั้น พอพูดอย่างนี้ไป ที่โลก

เขาเถียงกันอยู่นี้ไฉนว่า ปฏิบัติแล้วจะบ้า ปฏิบัติแล้วจะมีอะไร ไม่ใช่! มันมีอาการของมัน อย่างนั้นต่างหาก

คนที่มมีอาการอย่างนั้นมาปฏิบัติ มันถึงมีวิตกกังวลมันถึงจะเป็น แต่ถ้าในการปฏิบัติของเรา ถ้าเห็นแสงนะ เห็นแสงต่างๆ จิตเห็น พอจิตเห็นปั๊บ พอจิตเห็น ก็พุทโธๆ จิตเห็น พอกลับมาเป็นความรู้สึกทั้งหมดที่เห็น มันกลับมาที่ตัวมันเอง แสงยังอยู่ไหม แน่นอน พุทโธๆ

ทีนี้ที่มันไม่หายเพราะอะไรรู้ไหม พอมันไม่หายปั๊บ ภาวนาเห็นแสงปั๊บ เฮ้ย นั่นแสงอะไร นั่นคืออะไร พอ นั่นคืออะไร ความอยากรู้ เห็นนั่นก็อันหนึ่งแล้วนะ ความอยากรู้มันตอกย้ำให้จิตส่งออกเป็นสองเท่า แสงนั้นชัดขึ้นมาเลย

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ เราย้อนกลับมาที่เราๆ พอย้อนกลับมาที่เรา พอย้อนกลับมาทั้งหมด คูสิ สายไฟมันไม่มีออกไป ปลายสายมันจะมีไฟได้อย่างไร ความรับรู้ไม่ได้ออกไปที่จิต ออกไปที่แสงนั้น แสงนั้นมีได้อย่างไร

พอมันกลับมา เน้นย้ำตรงนี้ๆ จิน นี่พอเห็นแสงปั๊บ พอจิตเข้ามา ปีติ วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ พอเห็นแสง พอสะสมเข้ามา กำลังจะเพิ่มมากขึ้น จากขณิกะเป็นอุปจาร พออุปจาร อุปจารคือวงรอบของจิต วงรอบของจิตมันจะรับรู้สิ่งต่างๆ อีกเหมือนกัน

พอรับรู้สิ่งต่างๆ มันจะเป็นสังขารแล้ว พอรับรู้สิ่งต่างๆ การเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม อยู่ระดับนี้ จิตระดับนี้ แล้วถ้าพุทโธต่อไป จากระดับนี้จะเป็นอัปปนาสมาธิ อัปปนาคือดับหมดเลย สักแต่ว่ารู้ ดับ รู้ยุ่นะ คำว่าดับไม่ใช่ไม่มี

คำว่าดับมันละเอียดเข้าไปจนนิ่งหมดเลยนะ เสียงเสียงมันไม่มีเลย มันไม่รับ มันไม่มีสิ่งอะไร आयตนะมันดับหมด มันตัดหมดใจ จิตเป็นเอกเทศของตัวเองเลย สักแต่ว่ารู้ มันรู้ชัดเจนมากเลย แต่ไม่รู้ออกมานอกผิวหนัง ไม่รับรู้ออกมาจากตัวมันเองเลย

โอ้โฮ อันนี้ถึงใช้วิปัสสนาไม่ได้ เพราะมันคลายตัวออกมา พอคลายออกมา หน้อยก็เป็นอุปจารอีกล่ะ ขณิกะสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ อุปจาร การเห็นของ

มัน เพราะว่าอะไร เพราะการเห็นของขนิกะคือการเห็นของเรา กำลังมันยังอ่อน พออุปจาร กำลังมันเข้มแข็งขึ้น ของแข็งแรงยกขึ้นได้หมดเลย เห็นไหม

เห็นแสงยังไม่รู้จักมันเลย ยกไม่เป็น ทำไม่ได้ แต่ถ้ามันโตขึ้นมาเป็นอุปจารนะ พอเห็น เอ้อะๆ คำว่าเห็น คือเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้าไม่เห็น ไม่เห็นต้องรำพึงขึ้น นี่พูดถึงในการทำ ความสงบของใจ

ไอ้ทำความสงบของใจมันมีหลากหลายวิธีการเยอะมาก กำหนดพุทโธมาตลอดเลยหรือ เพราะว่าเมื่อวานมา เขาบอกไปหาหลวงปู่ดุลย์มา หลวงปู่ดุลย์ให้ดูจิต เคยดูจิตไหม?

โยม : เคยทำอยู่นิดหน่อย แต่รู้สึกไม่ถูกจริต รู้สึกอึดอัด

หลวงพ่ : ถ้าทำอย่างนั้น อย่างเมื่อวานเขาคุยกันมาก ไม่ได้คุยกันมาก มันไม่มีเวลามาก ให้คุยเนี่ยๆ ใจ เขาว่าหลวงปู่ดุลย์สอนอย่างนั้น ก็ว่า หลวงปู่ดุลย์สอนจริงๆ หลวงปู่ดุลย์สอนหลายหลาก

อันนี้มันเป็นความถนัด เป็นความชำนาญๆ แล้วหลวงปู่ดุลย์ท่านเปิดกว้าง เห็นไหม ท่านสอนหลายอย่าง สอนแล้วแต่จริตของคน แต่เวลาถ้าหากำหนดอย่างเดียว เฉพาะอย่างเดียว มันเหมือนร้านอาหาร ถ้ามีอาหารอยู่ชนิดเดียว ร้านอาหารนั้นไปไม่รอดหรอก เพราะคนกินมันหลากหลายมาก

ที่นี้จริตนิสัยของคนมันต้องเปิดให้กว้าง แล้วใครเปิดกว้างแค่ไหน ทำได้ขนาดไหนก็ให้เขาทำกันไป ภาวนามาหลายปีแล้ว?

โยม : ครับ ก็พยายามทำเท่าที่มีโอกาสทำครับ

หลวงพ่ : อ้อ เมื่อวานพี่ชายมาพูดถึงเรื่องเห็นอาการของจิต เมื่อวานพี่ชายพูดออกมาเรื่องนี้ จับอาการได้เหมือนกัน จับอาการได้ แต่เขาไม่พูดอย่างนี้ จับอาการได้แล้วตามความคิดไป อย่างเมื่อกี้ ว่าเคยเห็นต้นทางแล้วจะให้เป็นอย่างนี้ บอกไม่ใช่ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะอาการมันไหลไป

เขาบอกเขาจับความคิดได้ แล้วตามความคิดไป แล้วตามความคิดไปอย่างนั้น บอก ผิดหมด! เพราะถ้าไหลตามไปมันส่งออก ทางพระพุทธเจ้าบอกแล้วให้ทวนกระแส กลับ ต้องย้อนกลับไปที่จิต ไม่ใช่ออกไปรับรู้ตามมัน

ทีนี้ถ้าว่าออกไปรับรู้ตามมัน เห็นไหม ไหลไปตามความคิดไง ความคิดไหลไป แล้วไหลไปตามความคิด เราบอก ผิด ไหลไปตามความคิด เราบอกอาการเป็นอย่างนั้นๆ ถ้าไหลไปตามความคิดอย่างนี้นะ มันไปอย่างนี้นะ มันจะอยู่อย่างนี้ตลอดไป

แต่ถ้าพูดถึงเราตั้งสติแล้วเราทวนกลับไป เพราะความคิดเกิดจากจิต แม่น้ำเกิดจากตาน้ำ ใครจะสำรวจแม่น้ำสายนี้ต้องขึ้นไปถึงตาน้ำ ตาน้ำเป็นที่สุดของแหล่งน้ำนั้น จากตาน้ำมันจะไหลออกมาเป็นแม่น้ำ

แต่ความคิดของเรา เราอยู่ในแม่น้ำนั้น เราจะออกไปสำรวจแม่น้ำนั้น เราออกปากน้ำไป ออกปากอ่าวไป โอ้โฮ ไปตามเรื่อยเลย แล้วมึงจะไปเจอต้นน้ำไหม นี่ไง ความคิดไง เวลาความคิดมาก็ตามความคิดไปไง ตามความคิดไป มันก็ออกปากอ่าวโน่น ลงทะเล

แต่ถ้าพระพุทธเจ้าสอนนะ มึงต้องทวนกระแสน้ำกลับขึ้นไป เหนื่อยฉิบหายเลย โอ้ย ไม่เอา เหนื่อย โอ้ย ลอยคอไปตามน้ำ สบาย โอ้ย สบาย สบายสิ ปลาพวกมันอ้าปาก รอแด่มึง ถ้ามึงขึ้นข้างบน มึงขึ้นไป มึงขึ้นไป เดี่ยวมึงก็ขึ้นไปถึงต้นน้ำ

เมื่อวานอธิบายให้พี่ชายฟัง ต้องทวนกระแส! ต้องทวนกระแส! ทีนี้ทวนกระแสนี้ เริ่มต้นนี้ การทวนกระแสนั้นไม่ได้ เพราะพวกเราทำปฏิบัติไม่เป็น โลภียปัญญา โลกปฏิบัติไม่เป็น แล้วเราพวกไปปฏิบัติ เราจะปฏิเสธโลกไป ว่าโลกนี้เป็นของสมมุติ โลกนี้แบบว่า ทุกอย่างเป็นกิเลสหมดใจ

ก็เราเกิดมากับกิเลส แล้วจะไม่ให้มีกิเลสได้อย่างไร ก็เราเกิดมากับกิเลส ก็มันเป็นกิเลสนะ ก็จะเอากิเลสญี่แก่กิเลส ก็จะเอาญี่แหละแก่กับมัน แต่บอกว่าไม่ใช่ นี่เป็นสมมุติ นี่มันเป็นกิเลส ใช้ให้มันเป็นประโยชน์ไม่ได้ แล้วจะเริ่มต้นที่ไหน อ้าว แล้วจะแก้กิเลสญี่ แล้วไปแก้ที่บ้านใคร อ้าว มันก็ต้องแก้ที่ญี่แหละ

แล้วพอแก้ที่กูบี่ก็ต้องเอาเนื้ เราจะบอกว่านี่โลกียปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นที่
เขาถือว่าเป็นธรรมๆ กันนะ มันเป็นปัญญาของกิเลสทั้งหมด ปัญญาโลก แต่เพราะเราใช้
ปัญญานี้ไล่เข้าไป ที่เราบอกว่าความคิดตามกระแสไปๆ มันผิดๆ แต่มันก็ธรรมชาติของ
มันเป็นอย่างนั้น

พอธรรมชาติเป็นอย่างนั้นเราก็ดึงสติตามมันๆ ตามมันจนรู้เท่าทันมัน มันหยุด
เห็นไหม การหยุดนี้เป็นสมาธิ เราตามความคิดไป หรือใช้สติไล่ความคิดไป ความคิดมัน
หยุด พอมันหยุดขึ้นมา หยุดบ่อยครั้งเข้า พอมันหยุดบี่ จิตเห็นอาการของจิต

จิตเห็นอาการของจิต จิตคือต้นน้ำใจไหม เห็นอาการของจิตใจไหม พอจิตเห็น
อาการของจิต ทวนกระแส พอมันจับได้มันจะไล่เข้าไป ไ้เข้าไปดับที่ไหน ความคิดเกิด
จากอะไร ความคิดเกิดจากจิต แล้วมันดับด้วยเหลืออะไร ก็เหลือจิต นี่ไง พอเหลือจิตบี่
นี่ไง ที่ว่าเป็นสมมุติๆ เป็นกิเลสๆ นี่ไง กิเลสมันสงบตัวลงพักหนึ่ง

พอกิเลสมันสงบตัวลง สังขารมันเกิดแล้ว เกิดเพราะอะไร เพราะมันไม่มีเราคิด
เราจินตนาการ มันเป็นธรรมชาติของมัน มันเริ่มต้น สิ่งทีเริ่มต้นมา เริ่มต้นจากปัญญา
อบรมสมาธิคือเริ่มต้นจากกิเลสที่นั่นแหละแต่เขาเข้าใจว่าการใช้ปัญญานั้นคือพระพุทธเจ้า
สอนปัญญาไง

สอนให้บริหารปัญญาๆ นี่คือปัญญา แต่ไม่รู้ปัญญาของใคร พระพุทธเจ้าแบ่งว่า
โลกียปัญญา ปัญญาของกิเลส โลกุตตรปัญญา ปัญญาของธรรม โลกุตตรปัญญา ปัญญาที่
ชำระล้างโลก กับปัญญาที่ส่งเสริมโลก แต่เขาใช้ธรรมะ ตรีกในธรรมะ แต่ใช้ปัญญา
ปัญญาการส่งเสริมโลก ใจไหม

ส่งเสริมนี้ก็เพราะกิเลสใจไหม แล้วว่ากูรู้ธรรมะไง ธรรมะกับคุณละอัน กูรู้
ธรรมะไง แต่ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญานะ ธรรมะเป็นกุ ธรรมะกับกุ่มันชำระล้างกัน กูรู้
ธรรมะ คือธรรมะมันอยู่ไกลๆ ตรีกในธรรมพระพุทธเจ้าใจ โลกียปัญญาใจไหม โอ้โฮ
แล้วชัดเจนนะ อริยสัจเป็นอย่างนั้นนะ

ไอ้โฮ คุยกปากเปียกปากและเลย ไอ้โฮ ธรรมะนะ เพราะกุกุธรรมะไง แต่ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญานะ ธรรมะกระที่บก ธรรมะกระที่บกก็เลยเลย พุดไม่ออก อ้อๆ พุดไม่ออกเลยนะ เพราะอะไร เพราะมันชำระล้างตัวเรา

แต่ถ้าคุยธรรมะ แจ๊ๆๆๆ นะ กุกุธรรมะ แต่ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญานะ ธรรมะกระที่บก มันทวนกระแสดกลับเข้ามา ตรงนี้ที่ว่า โลภียะ โลกุตตระ ถ้าเห็นแสงเห็นอะไรต่างๆ แล้วพุทโธไปเรื่อยๆ พุทโธไปเรื่อยๆ ตั้งสติไปเรื่อยๆ แล้วพอเวลามันสงบแล้ว เราออกใช้ความคิดได้ ตรึกในธรรมนี้แหละ

ถามตัวเอง ชีวิตนี้เกิดมาทำไม เวลาเกิด มันเกิดมาจากไหน ไอ้คนฟังเทศน์เรานั้นจะรู้หมด เวลาบอกระ โลกก็บอกว่าเกิดจากท้องพ่อท้องแม่ เกิดมาจากท้องแม่ ไข่ไหม แต่ธรรมะบอกไม่ใช่ เกิดมาจากกรรมมี ปฏิสนธิจิตมันไปปฏิสนธิอยู่ในไข่ ไม่มีปฏิสนธิวิญญาณ มันจะ..

ไข่ ประจำเดือน แม่จับทิ้งทุกวัน ทุกเดือนจับทิ้งๆ อ้าว ถ้าไข่มันเกิดมาเป็นคนทำไมไข่ทุกใบไม่เกิดเป็นคนให้หมดละ อ้าว ทำไมต้องมีปฏิสนธิวิญญาณเข้าไปปฏิสนธิในไข่ใบนั้น เกิดจากกรรมของจิตเรา

จิตเรานั้นมีการปฏิสนธิจิต ไม่มีจิตปฏิสนธิในไข่มันจะเกิดได้อย่างไร จิตวิญญาณของเราเกิดจากกรรม ถามสิ ถามตัวเอง ตั้งประเด็นขึ้นมาอย่างนี้ แล้วเดินจงกรม โอ๊ย สนุกมาก

โยม : คือจิตสงบแล้วต้องสอนตัวเองไข่ไหม

หลวงพ่ : ไข่

โยม : ไม่สอนอยู่เลยๆ ไม่ได้

หลวงพ่ : ถ้าอยู่เลยๆ เห็นไหม อยู่เลยๆ แล้วมันเหนื่อย อยู่เลยๆ แล้วบางทีมันคุ้นชิน พอสงบแล้ว เราใช้ปัญญาของเราได้ เขาเรียก “ฝึก” ใจ หลวงตาท่านพุดอยู่เลย ปัญญาไม่ได้ลอยมาจากฟ้า

ทำศีล สมาธิ ทำสมาธิแล้วเกิดปัญญา เดี่ยวปัญญามันจะมาเอง อีกร้อยชาติมึงนะ อีกร้อยชาติปัญญามันยังไม่เกิด

“ปัญญาต้องฝึก” หลวงตานั่นเลย “ปัญญาต้องฝึก” พอฝึกปัญญาเห็นไหม เมื่อก่อนหลวงตาทำนพุดอย่างนี้ ท่านทำความสงบของใจ ใจสงบมาก ทีแรกจิตมันเสื่อม ก็ไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันก็สอนมาว่าให้ทำความสงบ พอสงบแล้วก็ไม่ยอมออก เห็นไหม ดิศสมาธิไม่ยอมออก

พอท่านบอก “นี่มันสุข สุขแค่นี้ สุขแค่เศษเนื้อติดฟัน”

มันต้องออก พอออกไป ปัญญามันเกิด พอปัญญามันเกิด ก็ไปหาหลวงปู่มัน

“โอ้โฮ นี่ปัญญามันเกิด ไม่ได้หลับไม่ได้นอนเลย”

“ไอ้บ้าสังขาร บ้าสังขาร”

บ้าสังขารคือปัญญามันเกิด มันเกิดจนไม่ได้พักไม่ได้ผ่อน ก็ต้องกลับมาที่พุทโธ อีก เวลาไม่เป็นสมาธิท่านก็บอกให้ทำสมาธิ พอเป็นสมาธิแล้ว ท่านบอกให้ออกมาใช้ ปัญญา พอบอกปัญญารับรอง ท่านบอกให้กลับมาสมาธิ เออๆ นี่คนเป็นสอน

เพราะสมาธิมันมีหยาบมีละเอียดยัง มันต้องสมดุลกัน มันต้องใช้เป็นๆ แล้วถ้าใช้ไม่เป็น ดูอย่างเครื่องสองจังหวะอย่างนี้ น้ำมันเบนซินผสมกับทุติ เห็นไหม อ้าว แล้วมึงไม่ผสมก็ลูกสูบติดนะมึง อ้าว แล้วมึงผสม ผสมอย่างไร ไอ้ฉันไม่เป็นสมาธิก็ได้ ไอ้เป็นปัญญา ยังไม่ได้สมาธิก็ได้อีก

อ้าว นี่ฝึก เราต้องฝึกหัดฝึกปัญญา ปัญญามันจะเริ่มเกิด เพราะถ้าเราคิดอย่างนี้ คิดอย่างหนึ่ง ถ้าจิตเราสงบ ความคิดเราไปอีกอย่างหนึ่งนะ ดูปัญญาสิ บางทีคิด คิดอะไร ไม่ออกนะ เวลาเกิดสมาธิแล้ว โอ้โฮ ปึ้งเลยนะ แล้วเดี๋ยวก็ลืม เฮ้ย ทำไมคิดไม่ได้ อย่างนั้นวะ ทำไมคิดไม่ได้ อย่างนั้นวะ โอ้ย อยากจะคิดให้ได้อย่างนั้นเลย

อ้าว อยากจะคิดไง ก็คือปัญญา อยากจะคิดแล้ว ว่าคิดแล้วมันดี แต่ไม่ได้คิดเลย ว่า ความคิดอย่างนี้ เกิดจากฐานของสมาธิ มันถึงได้คิดแตกต่างกับตอนที่ไม่มีสมาธิ เขาไม่ได้คิดเลยว่า ปัญญาที่เกิดจากสมาธิ กับปัญญาที่เกิดจากกิเลสมันต่างกันอย่างไร

แต่คนไม่รู้ที่มาไง ถึงดูถูกสมาธิ ดูถูกสมณะอย่างนี้มากเลย แต่เพราะมีสมณะ มีตัว
ฐานของสมาธิ ปัญญามัน ปั้งๆๆ มันเกิดจากตัวนี้ แล้วพอตัวนี้เสื่อมแล้ว ปัญญามันคิด
จนตาย คิดไม่ออก ไอ้หัวใจเสื่อม แต่พอมีปัญหา มีสมาธิมา ไอ้โฮ มันปั้งๆๆ อีกแล้ว

แล้วมันคิดด้วยเหตุผลของปัญญาไง แต่ไม่เห็นผลของสิ่งที่รองรับปัญญาไง ถ้า
ไม่มีตัวนี้นะ ปัญญาคิด เรา ไอ้โฮ ลูกศิษย์คือกเตอร์ทั้งนั้น พวกมันจะเรียนมาจากไหน ไม่
มีพระพุทธเจ้ามึงก็เรียนคือกเตอร์มาได้ พระพุทธเจ้าต้องการปัญญาอย่างพวกมึงนี่เหร

ปัญญาคือกเตอร์พวกมึงเรียนมาจากไหน ศาตราจารย์มึงทำอะไรกันมา ทำวิจัย
กันมา ทำทางวิชาการมา มึงก็ทำกันเองได้ แล้วปัญญาอย่างนี้เหรมันจะมาฆ่ากิเลส
พระพุทธเจ้าไม่ต้องการปัญญาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าต้องการภาวนามยปัญญา

ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา การภาวนา ปัญญาในปัจจุบันธรรมที่เข้าไปชำระ
กิเลส ที่เข้าไปถึงใจ เพราะมันปัญญาจากจิตไม่ใช่ปัญญาจากสมอง คือกเตอร์ก็คือกเตอร์
เดี่ยวหางายท้องเลยนะมึง เพราะเราเข้าใจผิดกัน เราเข้าใจว่าปัญญาของเรา ใช้ปัญญากัน
แล้ว ไอ้โฮ ปัญหานี้ ไอ้โฮ เลอเลิศเลยปัญญา ลืมไปว่าปัญหานี้มันเกิดจากใคร

เกิดจากตัวตนไง เกิดจากภพเราไง แล้วภพเรามันมีวิชาไหน อวิชาคือ
ความเห็นแก่ตัว ความเข้าข้างตัวเอง แล้วความคิดนี้เป็นกลางไหม แล้วเรารู้เราเก่งนะ
แล้วพุทธธรรมนะ พุทธธรรมะ เกียกกันฉิบหายเลย อ้าวมึงก็เก่ง กูก็เก่ง ละกันมา แล้วจิตนี้
ไว้แกอะไร นั่นธรรมะพระพุทธเจ้านะ พุทธวิสัย

พุทธวิสัยมันคาดการณ์ไม่ได้ด้วย ไอ้ที่พูดนะ เศษเดนที่พระพุทธเจ้าสอนไว้
เฉยๆ ความรู้จริงพระพุทธเจ้ามากกว่านั้นอีกก็ล้านก็หมื่นเท่า แต่พุทธธรรมะพระพุทธเจ้า
นะ แต่ถ้ามันย้อนกลับมา สมณะ สมณะคือตัวตนของเรา สมาธิคือตัวภพ สมาธิคือตัวจิต

พอสมาธิเป็นตัวจิตเป็นสมาธิได้เพราะอะไร เพราะว่าตัวตนของเรา อีโก้ของเรา
ทิฐิमानะของเรา ถ้ามันมีทิฐิमानะของเราเป็นสงบบไม่ได้ พุทโธๆๆ นี่เพื่อตัวตน เพื่อ
ทิฐิमानะของเรามันสงบบตัวเอง จิตถึง เอ้อ เป็นสมาธิ พอเอื่อนี้มันไม่มีอะไรขัดแย้งแล้ว
มันเหมือนกับเกียร์ว่าง ฟรี มึงจะเข้าเกียร์อะไรละ มึงจะคิดอะไรกันนี้

แต่ก่อนหน้านี้ไม่ใช่ มันก็ตายตัว มันอยู่ในเกียร์เลย ความคิดกับกู กูนี่เก่งมาก กูนี่ยอดเยี่ยม กูนี่สุดยอดคน เทวดาสู้กูไม่ได้ กูเก่งกว่าเทวดาอีก มันอยู่ในเกียร์แล้ว มันปลดไม่ได้ละ แล้วเป็นสมาธิได้อย่างไร เป็นสมาธิ คือมันปลดว่างหมด พอมันปลดว่างหมด

ถ้าปัญญามันเกิด เห็นไหม นี่โลกุตตรปัญญา เพราะปัญญาเกิดจากจิตเพียวๆ ใจพลังงานเฉยๆ ตัวพลังงานคือตัวมันไม่รู้จักตัวมันเอง พลังงานที่รู้จักตัวเองไม่มี ทีนี้ตัวพลังงานคือตัวอวิชชา คือมันไม่รู้จักตัวมันเอง มันเป็นพลังงานนะ มันเป็นพลังงาน แต่ตัวมันเองไม่รู้จัก

เหมือนน้ำมัน สาดไปในบ้านเผาเขาหมดเลยนะ เผาแม่งทุกบ้านเลย แต่ตัวมันไม่รู้ตัวมัน แต่มันเผาเขาได้หมด ทีนี้พอมันเป็นตัวมันเองเห็นไหม จิตเดิมแท้นี้ส่องใสๆ แต่ส่องใสก็ไม่ว่าส่องใส กูเห็นอยู่แต่กูไม่รู้ มันส่องใสอย่างไรกูไม่รู้ นี่ฝึกปัญญา แล้วปัญญาเกิดจากนี้ เห็นไหม ไม่มีเรา เห็นไหม พลังงาน

แต่พอมิเรอ อย่างที่ว่า พอเริ่มเห็น เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะปัญญามันเกิด มันจะไหลไปตามปัญญา คือมันเป็นหนึ่งเดียว ถ้ามีสองนี่มันแตกแล้ว แตกคือสมาธิมันอ่อนแล้ว ถ้าความคิดหลากหลายนะ เออ เรียบร้อย แต่ถ้าความคิดมันพุ่งตรงเลยนะ พิจารณาอย่างไรก็ปล่อย ถ้ากำลังพอนะ พิจารณาไปปุ๊บ ปล่อยๆๆๆ

ไอ้โฮ ว่างหมด เหมือนกับเรามีดาบคมกล้า ไอ้โฮ ไม้นี้ สับ พับๆ ไอ้โฮ สุดยอดเลย พอดาบมันท่อนะ ฝักกระด้างเลยคราวนี้ กลับมาที่ความสงบ

คนภาวนาไป การทำสมาธิก็แสนยาก พอแสนยากขึ้นไปแล้วก็ว่ายากสุดยอดแล้ว แต่พอมายใช้ปัญญานะ ไอ้โฮ ก็ยากอีก แล้วจะใช้อย่างไร มันเป็นความยากคนละอย่างกัน ความยากของเราคือยากความเก็บหอมรอมริบ หาทุน พอเราออกไปทำธุรกิจขึ้นมาะ ไอ้โฮ คู่แข่งเยอะฉิบหายเลย

ทุกคนจะเบียดถูกทางตลอดเลย ทำอย่างไรจะให้อยู่ได้ มันเป็นงานคนละชนิดกัน แต่เกิดจากจิตดวงเดียว ถ้าไม่มีทุนเลย เอ็งจะเข้าไปตลาดได้อย่างไร เขาถีบมึงตก

ตลาดหมดนะ แต่ถ้ากูมีทุนมาบ้างนะ กูจะเข้าตลาด เข้าตลาดกิเลสมัน อันนี้มันจะฆ่ากิเลสแล้ว วิปัสสนาจะฆ่ากิเลสแล้ว มันจะได้ผลตอบแทนแล้ว

แต่การทำสมณะ หาดันทุน ไม่มีผลตอบแทน ผลตอบแทนคือความสุขเราทำนั่นเอง แต่ไม่มีผลตอบแทน เพราะมันจะฆ่ากิเลสไม่ได้ แต่ถ้าออกวิปัสสนา มันจะมีผลตอบแทนแล้ว พอผลตอบแทน อย่างที่พูดเมื่อกี้ ถ้ามัน ปัญญามันรอบหนึ่ง ตักคปหานไปรอบหนึ่งมันจะปล่อย ปล่อย นี่ผลตอบแทนนะ ผลตอบแทนนี้มีความสุข

แต่ผลตอบแทนอันนี้ยังไม่มันคง ซ้ำๆๆ ไป จนวางบิลเก็บตังค์แล้ว โอ้โฮ ของกูแล้ว ใส่กระเป๋า พอวางบิลปั๊บ เงินจ่ายมาปั๊บ สมุจเฉท พัวะ ขาด อกุปกรรม ไม่มีการเสื่อม คราวนี้นะ จับหัวทิ่มดินขนาดไหนก็ไม่เสื่อม เสื่อมไม่ได้ อกุปกรรม โสดาบัน เสื่อมไม่ได้ ดายตัว

มีคนมาถามไง พระโสดาบัน พระสกิทา พระอนาคา จะมาเกิดในสมัยพระพุทธเจ้าได้ไหม? เขาบอกเกิดไม่ได้ ถ้าเกิดได้จะรู้ก่อนพระพุทธเจ้า โอ้โฮ มึงจะบ้า พระพุทธเจ้าก็พระพุทธเจ้า แต่เวลาเขามาเกิด เขามาเกิดในสมัยพระพุทธเจ้า โอ้โสดาบัน สกิทา อนาคา มันอยู่ในใจของเขา

แต่พอมันเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าเกิดขึ้นมาแล้ว มันก็ คุณภาพของจิตมันประเสริฐ เห็นไหมชิปปาปัญญา เพราะอะไร เพราะฐานของเขา ความรู้สึกลึกของเขา มันเหนือกว่าเรากี่ร้อยเท่า มันเป็นอกุปกรรมในหัวใจ แต่ด้วยความเชื่อของเราที่เกิดมา กูไม่รู้ว่ากูเป็นอะไร กูไม่รู้ละมึง กูไม่รู้หรอก แต่ในใจกูมี

แล้วพวกนี้นะ ถ้าเป็นโสดาบัน สกิทา มาแล้ว จะไม่มีการผ่านโสดาบัน สกิทา มันจะชิปปาปัญญา พัวะ ขาดเลย แต่ถ้าพูดถึงต้องมาผ่านโสดาบัน สกิทา อนาคา โอ้พวกนี้ไม่มีมา ไม่ต้องห่วงว่าจะมีโสดาบัน ไม่มีหรอก ถ้ามีมันขาดไปแล้ว มันจะใช้เป็นโสดาบันอะไรอีกละ

ไอ้ที่ว่าผ่านทีละขั้นๆ นะ ไม่มีหรอก อย่างลัวว่าตัวเองมีเยอะ เดี่ยวกลัวจะไม่ได้ทำ ไม่ต้องกลัวๆ ทำไปเลยๆ ถ้าทำไปแล้วมันผ่านมันรู้เลย ถ้ามันไม่ผ่านเราจะรู้ได้

อย่างไรว่าสักกายทิฐิเป็นอย่างไร ความคิดข้องของจิตที่มันเกี่ยวพันกับกายเรา มันเกี่ยวพันอย่างไร

ฉะนั้นมันขาดไปแล้วๆ จิปาถะสัญญา ผู้ที่ทำตรัสรู้ง่าย ทำง่ายรู้ง่าย พัวะ ขาดเลย เป็นพระอรหันต์เลย นี่ไง เขาบอกเป็นโสดาบัน สกิทา อนาคา แล้วจะมากเกิดในศาสนา ไม่ได้ พอเกิดในศาสนาแล้ว เขาบอกเพราะมากเกิดในศาสนาของพระพุทธเจ้า คือรู้ก่อน พระพุทธเจ้าไง กูฟังปัญหาที่ถามกู โอ้ มันคิดได้ขนาดนั้นเนอะ คนนี้มันช่างคิดเว้ย

โยม : หลวงพ่อครับ แล้วเราควรจะเริ่มสอนจิตเรา เมื่อจิตเราสงบในระดับไหน ครับ

หลวงพ่ : สอนทุกเวลาๆ แต่สอนระดับไหนไง สอนให้สงบใช้ไหม เราก็รักษาสี ไม่ใช่ว่าเราจะไปสอนตรงที่จิตสงบแล้วนะ สอนทุกเวลา คำว่าสอนทุกเวลา จิตยอมไม่สงบ ปกตินี้เราก็พุทโธแล้วตั้งสติ นี่ก็สอนแล้วใช้ไหม

ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ บางที่ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือใช้ปัญญาไล่ความคิด คำว่า ปัญญาไล่ความคิดคือเรามีสติตามความคิดไปใช้ไหม ความคิดนะ มันคิดดีคิดชั่ว แล้วคิดดีคิดชั่วนะ ผลของมันคืออะไร ถ้ามันคิดชั่วนะ โอ้โฮ มันคิดได้เลวขนาดนี้เนอะ แต่ถ้ามันคิดดี โอ้ วันนี้มันคิดดี ทำไมไม่คิดมากๆ ละ นี่ปัญญาอบรมสมาธิมันปล่อยเข้ามา นี่ก็สอนอันหนึ่ง

แต่พอจิตมันเริ่มสงบ มันเข้าเกียร์ว่างแล้ว เราก็ถามถึงชีวิต ถามถึงอะไร มันก็เป็นการสอนในอีกระดับหนึ่ง ความคิดเหมือนกันนะ ความคิดอันเดียวกัน ความคิดในสมองเรานี้แหละ แต่ความคิดมันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ เหมือนกับความคิดในชั้นอนุบาล ความคิดในชั้นประถม ความคิดในมัธยม อุดมศึกษา ความคิดมันแตกต่าง จิตละเอียด ความคิดอันเดียวกันนี้แหละ

พระสมัยพุทธกาลไปถามพระพุทธเจ้าไปถามพระพุทธเจ้า ไปถึง ฝนมันตก เห็นไหม พอฝนมันตก น้ำมันนองหมดเลย แล้วพอหยดน้ำมันเป็นฟองเป็นต่อมขึ้นมา ไปสังเกตดู เป็นพระอรหันต์เลย

ไอ้เราฝนตกเห็นเกิดเต็มไปหมดเลยนะ เป็นแพเลยนะ ภูไม่เป็นท่าอะไรเลย อ้าว ภูเห็นเหมือนกันนี่แหละ กลับมาที่ความคิด จิตที่มีคุณภาพ จิตที่เขากำลังฝึกฝายู่กับการ เกิดดับ การจะออกจากกิเลส คุณภาพของจิตมันสูงมาก เห็นเหมือนกันนี่แหละ มุมมอง เห็นเหมือนกัน คนหนึ่งเห็นหยดน้ำขึ้นมา เห็นน้ำตกลงมาข้างล่าง เฮ้ย ตกเยอะๆ เลยนะ ให้น้ำนองเลย เดี่ยวอ้ออ่างมันออก ภูจะไปจับอ้ออ่าง มันคิดจะไปเอาคบหรืออ้ออ่างนะ มันไม่ได้คิดเรื่องธรรมะเลย

ไอ้จิตที่มีคุณภาพ ไอ้ ฝนมันตกเป็นดุ่มเป็นฟองมันกระแทกขึ้นมา ความคิด เหมือนกัน อย่าคิดว่า โอ๊ย ระดับนั้นค่อยคิดอย่างนั้น คิดทุกระดับเลย แต่ความคิดมัน หยาบละเอียด คุณภาพของมัน อยู่ที่คุณภาพของจิต คิดทุกวินาที ใช้ปัญญาตลอดการก้าว เดิน ทุกตลอดเวลาเลย แต่มันเป็นความคิดของขั้นใดเท่านั้นเอง

นี่เราไม่เข้าใจใช่ไหม เราก็ว่าจิตต้องสงบก่อน พอจิตสงบก่อนแล้วค่อยออกใช้ ปัญญา เพราะมีคนมาต่อล้อต่อเถียงตรงนี้เยอะมาก แล้วเมื่อไหร่จะสงบละ แล้วเมื่อไหร่ จะได้ใช้ปัญญาละ แล้วเมื่อไหร่ละ โอ๊ย อย่างนี้ก็ไม่ได้ใช้ปัญญาสิ ฝึกได้ ใช้ได้ เพียงแต่ เราพูดอย่างนี้ เราก็โต้แย้งเขาว่า

“การใช้ปัญญาอย่างนี้ไม่ใช่สติปัญญานะ ๔”

ไม่ใช่สติปัญญานะ ๔ ไม่ใช่การพิจารณาหรอก เพราะจิตมันยังไม่สงบ แต่มันก็ ต้องใช้ปัญญาขึ้นมา แล้วเมื่อไหร่ละ ก็คิด พอบอกไม่ใช่ก็คือไม่ใช่เลย จะให้มันสงบก่อน ก็การใช้ปัญญานั้น มันก็ทำให้จิตสงบเข้ามานั่นแหละ การใช้ปัญญาในสตินั้นก็ทำให้จิต สงบขึ้นมา แล้วจิตสงบแล้ว มันพิจารณาของมันด้วยฐานของจิตที่มันดี ปัญญามันจะลึก กว่า แล้วปัญญา ผลเรารู้อยู่เองเลยละ

น้ำร้อนน้ำเย็น โอ้โฮ น้ำร้อนกินระวังนะ ลวกปากนะ ถ้าน้ำเย็น โอ้โฮ สบาย นี่ เหมือนกัน น้ำร้อน น้ำเย็น ความคิด น้ำเหมือนกัน แต่น้ำร้อน น้ำเย็น ความคิดในสมณะ ปัญญาในสมณะ ปัญญาในวิปัสสนา น้ำร้อน น้ำเย็น โอ๊ย กว่าเจ้าอน้ำเย็นนะ สมณะน้ำ เย็น กว่าเจ้าต้มน้ำร้อนนะ นี่ไง ตบะธรรมใจ

โธ่ ว่าจะเดือดคนละลำบากหายเลย พอเดือดเสร็จแล้ว เสือกใช้ไม่เป็นอีก ปล่อยให้มันเย็น เดือดแล้วจะทำอย่างไร ชงโอวัลตินใหม่ จะชงกาแฟก็ได้ น้ำเดือดนะ สมณะ วิปัสสนา เพียงแต่เราพูด เวลาเราจะโต้แย้ง เพราะเราโต้แย้งหมายถึงว่า มันเป็น ความเข้าใจผิดของการปฏิบัติหลายๆ ฝ่าย บอกว่า

การใช้ปัญญาแล้วนี่ ก็มันวิปัสสนา แล้วผลของมันก็คือนิพพานไง แต่ความจริง ที่เขาใช้ปัญญาคือสมณะ ผลของมันคือปล่อยวางใจ พอผลของมันปล่อยวางใจว่างสบาย พอผลปล่อยวางใจปั๊บ เพราะความเข้าใจผิด เข้าใจผิดว่านี่คือปัญญา คือวิปัสสนาแล้ว

พอวิปัสสนา พอมันปล่อยวางใจแล้วก็คิดว่าเป็นผล ส่วนใหญ่คิดกันอย่างนั้น เขาว่า เป็นผลนะ เพราะความเห็นผิด แต่สำหรับเรานะ มิจฉาทิฏฐิ เพราะความเข้าใจว่ามันเป็น ผล มันเลยไม่มีสติ ไม่มีความเข้าใจ ก็เป็นมิจฉาทิฏฐิ ถ้าเป็นสมาธิก็มิจฉาสมาธิ เพราะไม่ เข้าใจ

แต่เราพูดโธๆ พอมันเป็นผลขึ้นมา มันเป็นสมาธิ เออ สัมมา สัมมาเพราะอะไร สัมมาเพราะมีสติรู้เท่าใจ เออ ว่างเนอะ เป็นสงบสุขมากเลยเนอะ แล้วทำอะไรต่อไป เห็นไหม มันจะยกวิปัสสนา มันจะทำอะไรต่อไป มันใช้ประโยชน์ไ้

แต่ถ้ามันเข้าใจผิด เห็นไหม นี่เสร็จแล้ว ว่าง โอ้โฮ นี่ว่าง นี่ไง แล้วนี่ปฏิบัติสาย ตรงนะ พวกนั้นนะโง่ ทำ ทุกข์ ลำบากนะ ตัวเองเป็นมิจฉาทิฏฐินะ ยังไปว่าคนอื่น ที่เรา โต้แย้ง เราโต้แย้งคือมุมมองของเรา เห็นการปฏิบัติมา มันมีแนวทางมาอย่างนั้น แล้วผล มันจะเป็นอย่างนี้ พอผลเป็นอย่างนี้ปั๊บ เป็นความเข้าใจผิดของเขา

เราเศร้าใจมากเลย นักเรียนอนุบาล มึงเขียน ก.ไก่ ก. กา เป็นเท่านั้น มึงยังไม่ทำ อะไรเลย มึงว่านี่เป็นวิปัสสนาสายตรง แล้วศาสนาพุทธกู มันมหัศจรรย์เลิศเลอกว่านี้ เยอะแยะเลย แล้วมึงเข้าใจศาสนาพุทธกันแค่นี้ แล้วคนอื่นจะทำก็บอกไม่ได้นะ

พอเราทำขึ้นมา พอพูดโธไป พอจิตมันเปลี่ยนแปลงไป นี่ผิด สมณะมันเกิดนิमित สมณะเกิดในคนหลงผิด สมณะเกิดจะทำให้คนเสียหาย กูยังไม่ได้เดินเลยนะมึง กูเพียงแต่ แค่นักกีฬาวอร์ม แค่วอร์มนะ แค่ออกกำลังกายนะ ยืดเส้นยืดสาย ยังไม่ได้ลงแข่งเลยนะ มันบอกว่าผิดแล้ว

เวรกรรม! เหตุที่บางที เพราะถ้าเอาชีวิตเราไปพึ่ง เราจะได้แย่งเรื่อง อย่างนั้นไม่ใช่ ปัญหา วิปัสสนาอย่างนี้ไม่ใช่ ไม่ใช่เพราะว่า เราต้องการโต้แย้งตรงนี้ แต่ถ้าเป็นการ ปฏิบัติ เริ่มต้นมันต้องใช้ปัญญาไปตลอด เพราะปัญญาค้นไหน ปัญญาจิตของเรายังหยาบ อยู่ ก็ต้องใช้ปัญญาหยาบๆ เพื่อรักษาใจให้ดีขึ้น

ถ้าจิตของเราดีขึ้นมาแล้ว ถ้าใช้ปัญญาต่อไป ปัญหานี้มันจะเป็นคาบคมกล้ำ กลับมาเชือดกิเลสเรา เพราะมันมีฐานของมัน มีสมาธิของมัน คือมีที่ของมันที่จะเข้าไป ชำระมัน แต่นี้เรายังไม่มีอะไรเลย เราจะไปชำระใคร มีอะไรว่ามา

โยม : แล้วถ้าจิตสงบแล้ว เรารู้ฐานที่ตั้งของจิตได้แล้ว แต่ระหว่างนั้น พวก ธรรมารมณ์ที่มันเข้ามากระทบอยู่ ตรงนั้นเอามาใช้ได้ไหมครับ เอามาพิจารณาได้ไหม

หลวงพ่ : ถ้าจิตเราสงบจริงนะ ธรรมารมณ์เข้ามา สติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าธรรมารมณ์ นั้นล่ะคือตัวสติปัญญา ๔ เลย

โยม : แต่มันเหมือนมันไม่มีวันหมดเลย

หลวงพ่ : ไม่มีวันหมด! แม้แต่พระพุทธเจ้านิพพานไปแล้วก็ยังไม่หมด ถ้าหมดแล้ว ทำไมพระเจ้าสุทโธทนะมานิมนต์พระพุทธเจ้า นิมนต์พระพุทธเจ้าไปเทศน์ที่กรุง กบิลพัสดุ์นั้น พระพุทธเจ้ารู้จักพระเจ้าสุทโธทนะไหม

โยม : รู้จัก

หลวงพ่ : นั่นคืออะไร

โยม : พระบิดา

หลวงพ่ : พระบิดาคือตัวพระเจ้าสุทโธทนะ แต่ความรู้สึกของพระพุทธเจ้าที่จำพระเจ้าสุทโธทนะได้ดี นี่ไง พระอรหันต์ไง ความรับรู้ว่างามพิมพา ความรับรู้สามเณร รากุล อันนั้นอะไร นี่ธรรมารมณ์ยังไม่หมดใจ คือความเข้าใจผิด จริงๆนะ โทษนะ เราที่เคยมีความคิดอย่างนี้เหมือนกัน คิดว่าเวลาสะอาด สะอาดหมดจดเลย สะอาดไม่มีอะไร เหลือเลย ไม่ใช่ กิเลสสะอาดแต่ความคิดยังมีอยู่ ความคิดไม่ใช่กิเลส

โยม : ถ้ามันเกิดขึ้น เราก็ปล่อยให้เกิดดับไปอย่างนั้น

หลวงพ่ : ไม่ใช่เกิดดับ นี่จะบอกก่อน นี่เราพูดให้เห็นว่ามันมีตลอดเวลาใช่ไหม แต่ ถ้ามันเกิดขึ้นมานี้ เพราะถ้ามันเกิดขึ้นมากับเรา เราเป็นปุณฺณ พอเราเป็นปุณฺณ ความคิดที่เกิดขึ้นมา ความคิดของพระอรหันต์สะอาด แต่ความคิดของเรานี้ความคิดของมาร เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจเรา ความคิดนี้สกปรกไม่สะอาดหรอก ฉะนั้น ความคิดนี้มัน ไม่ใช่กิเลส แต่มาร ตัณหาความทะยานอยาก มันบวกความคิดมา ฉะนั้น พอมันบวก ความคิดมา เราต้องจับความคิดมา กรองใจ จับความคิดมากรอง ความคิดนะ คิดมาจาก อะไร ใครเป็นคนคิดมา

โยม : ผู้ผลิตความนึกคิดนี้หรือ

หลวงพ่ : ใช่

โยม : ตัวจิต

หลวงพ่ : ความคิดนี้ใครคิดมา

โยม : ตัวจิต

หลวงพ่ : แล้วถ้าเรามีธรรมนะ เรามีความสงบใช่ไหม มีความสงบมันก็มีสติ มันก็ เห็นความคิดใช่ไหม ก็จับความคิด ความคิดนะมันคิดมาจากไหนๆ แล้วมันเกิดมาจาก ไหน โลกนี้มีเหตุมีปัจจัยทั้งหมด พายุ ลมพายุเกิด เห็นไหม ความร้อน มันเคลื่อนที่ ลม ความร้อน ความร้อนขึ้นไป ความเย็นไหลเข้ามา กระแสน้ำอุ่นน้ำเย็น เห็นไหม ไหลเข้ามา แล้วความคิดนั้นมาจากไหน แล้วจิตมันมีอะไร มันหลงผิดมันถึงคิดออกมา

โยม : มันจับไม่เจอ รู้แต่ว่ามันผลิตไม่เลิก

หลวงพ่ : ไม่เลิก ยังดีมันผลิตไม่เลิกเพราะอะไร เราไล่เข้าไปสิ ไม่เลิกเพราะมัน อย่างนี้นะ ของแต่ละชั้น ความคิดแต่ละความคิดมันเป็นของชั้นหนึ่งนะ อารมณ์ของเธอ เป็นเหมือนวัตถุอันหนึ่ง พระพุทธเจ้าเทศน์ที่เขาภิษณฺญ หลานของพระสารีบุตรเข้าไป ต่อว่าพระพุทธเจ้า เพราะว่าเอาพระสารีบุตรมาบวชใจ

ว่าไม่พอใจสิ่งต่างๆ ไม่พอใจ “ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ของเธอด้วย เพราะอารมณ์ของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

เราคิดเรื่องต้นไม้ก็เป็นอารมณ์หนึ่ง ในต้นไม้มีใบ ใบก็เป็นอีกอารมณ์หนึ่ง ใบใบนั้นยังมีกิ่งก้านสาขา ก็เป็นอีกอารมณ์หนึ่ง มันคนละความคิดนะมึง ความคิด ๓-๔ ความคิดนี้มันก็คนละตัวแล้ว จับอันใดอันหนึ่งแล้วแยกแยะ เราคิดถึงต้นไม้ ต้นไม้มันประกอบด้วยสิ่งใด

โยม : ให้ทิ้งไปเฉยๆ ไข่ไหมครับ

หลวงพ่ : ไข่ ถ้าทิ้งไปเฉยๆ มันก็ทับซ้อน จิตอาศัยนี่ไง เพราะอะไรรู้ไหม เพราะความคิด กิเลสมันสร้างมาไข่ไหม ความคิดมันเป็นธรรมชาติ มันไม่มีกิเลส กิเลสมันบวกความคิดมา พอบวกความคิดมา ความคิดไหลมาไข่หรือเปล่า มันก็เหยียบเราทีหนึ่ง แล้วเราก็ปล่อยมันเฉยๆ ไข่ไหม เดียวก็เกิดความคิดนะ

ต้นไม้ มันมีใบ มันก็คิดเรื่องใบไข่ไหม แล้วก็มีกิเลสตามมา มันก็เหยียบเราไว้ทีหนึ่ง ใบไม้มันก็มีก้าน ก้านมันก็มีความคิด ความคิดมันก็บวกกิเลสมา แล้วก็เหยียบเราทีหนึ่ง มันก็เหยียบเราแล้วเหยียบเราอีก เราจะปล่อยไปได้ไหม เราต้องจับมัน ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์ควรกำหนด

สิ่งที่เกิด เพราะมันเกิดการเหยียบย่ำมันถึงเกิดความทุกข์ ถ้าเกิดความทุกข์เราก็จับ ต้นก็จับต้นแล้วพิจารณา ถ้ามันปล่อยแล้ว จับใบ นำใบมาพิจารณา ถ้ามันเกิดอะไรเกิดน้ำในลำต้น ก็จับมาพิจารณาทั้งนั้น จับแล้วพิจารณา

อย่างที่มีมันคิด มันคิดมา คิดเรื่องอะไร ทำไมเอ็งถึงคิด ถ้ามันสิ ทำไมเอ็งถึงคิด ภูไม่รู้ มันคิดขึ้นมาเอง เออ มันคิดขึ้นมาเอง มันคิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้ายังไม่รู้ มันคิดขึ้นมาเองนะ แสดงว่าไม่เห็นตัวตนของมัน

ถ้าเห็นปั๊บ ความคิดขึ้นมา อ้อ ความคิดอย่างนี้มันเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาเหยียบย่ำเรา ความคิดมันเกิดมาจากไหน ความคิดเกิดมาจากจิต ความคิดมันเกิดดับ ความคิด จิตนี้เป็นสันตติ มันเกิดดับตลอดเวลา ความคิดมันเกิดขึ้นมาแล้ว เดียวก็เกิดความคิด แต่พอพระอรหันต์

พระพุทธเจ้านี้พอกิเลสมันขาดไปแล้ว จำสามเณรราหูลจ้านางพิมพาได้ นางพิมพาให้ราหูมาขอสมบัติ คิดเลยว่าจะให้สมบัติ เป็นจักรพรรดิ หรือจะให้สมบัติเป็นอริยทรัพย์ พอกิดว่าจะให้สมบัติเป็นอริยทรัพย์ ให้พระสารีบุตร บวชราหูๆ นี้อะไร แต่มันไม่มีกิเลส เพราะกิเลสได้ตายไปแล้ว

ทีนี้ตัวความคิด ความคิดมันเป็นสัญชาตญาณ มันเป็นสมบัติของมนุษย์ มนุษย์เป็นธาตุ ๔ ชั้น ๕ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ แต่ตัวกิเลสตัณหามันเป็นอีกตัวหนึ่ง กิเลสตัณหาเป็นสิ่งที่ เขาเรียกอนุสัย มันนอนเนื่องมากับจิต เห็นไหม อนุสัยมันนอนเนื่องมา

ถ้าเราพิจารณาไปเรื่อยๆ มันก็แยกแยะไปเรื่อยๆ เฮ้ย ความคิดอย่างนี้ถูก ความคิดอย่างนี้ผิด ความคิดอย่างนี้คิดแล้วคิดเล่า ความคิดอย่างนี้ทำไมถึงเหยียบย่ำถูกต้องตลอดเวลา พอมันมีปัญญารอบทันทันที พอมันทัน กิเลสมันอาย เอ้อะ มันก็ปล่อยพับ ตักทักพานปล่อยพับๆ ซ้ำๆๆ ที่ว่าอัดเข้าไปๆ ซ้ำเข้าไป

ไม่ใช่ว่าเจอกิเลสถึงค่อยหน้ากุกิ ผลัวะ พอเจอกิเลสก็ค่อยอีกทีหนึ่ง ผลัวะ พอเจอกิเลสมันยิ้มเลยนะ ไอ้นี้โง่ฉิบหาย อยู่ดีๆ ก็ยื่นหน้าให้กุกุค่อย ค่อยแล้วค่อยอีก แม่่ง ยังไม่รู้สีกตัวเลย โอ๊ย กิเลสมันยิ้มเลย

แต่ถ้าปัญญามันทันมันนะ โอ้โฮ มันหลบนะ โอ้ ไอ้ฉลาดเว้ย ไอ้ฉีธรรมะเว้ย ไอ้ฉีธรรมาวุธ เว้ย ไอ้ฉีมันเชือดกูประจำเลย เว้ย แม่่งก็ หลอกนะ เฮ้ย กูปล่อยวางแล้วนะ เฮ้ย เป็นโสดาบันแล้ว เช่อ แม่่งก็ค่อยเอา ฉลาดแม่่งก็ใช้เล่ห์กลหลอกมึง

โยม : ทั้งๆ ที่เราเป็นคนสร้างขึ้นมาเองทั้งหมดนี้

หลวงพ่ : เราไม่ได้สร้างหรอก มันเป็นเอง

โยม : มันเป็นเอง

หลวงพ่ : ใช่

โยม : ตั้งแต่เป็นปฐมวิญญูณ

หลวงพ่ : เป็นหมดเลย เพราะกิเลสมันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมากับจิต ปฏิสนธิจิต ตัวจิตเดิมแท้นั้นคือตัวกิเลส แล้วตัวจิตเดิมแท้นี้เป็นตัวพาเกิดพาดาย กิเลสมีกับทุกดวงจิตที่เกิด ที่นี้คนเกิดมามีกิเลสอยู่แล้วธรรมชาติของมัน แต่เพราะเราศึกษาทางพระพุทธเจ้า เราเห็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพุทธตรัสรู้ธรรม พระพุทธเจ้าเป็นผู้สร้างบุญกุศลมา เป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงจะเป็นผู้นำ ชี้แนะให้เราเห็นเรื่องเหล่านี้ได้

โยม : ทั้งๆ ที่ก่อนเริ่มแรกเราไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตนี่นะ

หลวงพ่ : อะไรคือสิ่งที่ไม่มีชีวิต

โยม : จิตตัวนี้

หลวงพ่ : จิตตัวนี้ไม่มีชีวิตหรือ ชาติรู้คือธาตุที่มีชีวิต สันตติ ชาติรู้ก็คือธาตุที่มหัศจรรย์มาก ธาตุ แร่ธาตุอย่างนี้ไม่มีชีวิต แต่ธาตุรู้มีชีวิต เป็นธาตุที่มหัศจรรย์ จิตไม่มีวันตาย ไม่ใช่ไม่มีชีวิต จิตมีชีวิต มันต่างกับเขาตรงที่ธาตุที่มีชีวิตนี้แหละ

เพราะธาตุที่มีชีวิต ธาตุนี้มันเวียนตายเวียนเกิด ธาตุที่จะไปปฏิสนธิในพรหม ไปเกิดเป็นพรหม พรหมเป็นภพ แล้วใครไปเกิด จิตไปเกิด ที่นี้จิตไปเกิดเป็นมนุษย์ จิตมาเกิดเป็นมนุษย์ จิตปฏิสนธิจิต เกิดในไข่ มนุษย์ จิตเกิดเองไม่ได้ กำหนดเองไม่ได้ เพราะกำเนิด ๔ ก็มาเกิดในไข่ ในน้ำคร่ำ เพราะโอปปาติกะ ในไข่ ในน้ำคร่ำ ในครรภ์ กำเนิด ๔ อาหาร ๔ ในวิญญะ

ที่นี้จิตมันเกิดอยู่ตลอดเวลา มันเป็นอวิชาโดยเนื้อหาสาระ แล้วพระพุทธเจ้า เราเคยสงสัยอย่างนี้อยู่แล้ว ว่าจิตนี้มาจากไหน แล้วภูมาจากไหน ภูมาอย่างไร โอ้ มันโล่งเลย

โยม : ถึงแม้แต่ให้ไม่มีโลกใบนี้ละครับ

หลวงพ่ : โลกนี้เป็นอจินไตยๆ อจินไตยสี่ พุทธวิสัย กรรม ฌาน โลก โลกเป็นอย่างนี้ๆ มันแปรสภาพเฉยๆ โลกนี้เป็นอจินไตย ที่ว่าโลกแตกๆ ภูถึงว่าไม่มีทางโลกแตก แต่โลกมันเปลี่ยนแปลง พระพุทธเจ้าองค์ที่ ๔ องค์ที่ ๕ อนาคตวงศ์อีก ๑๐ องค์ ไปตรัสรู้ที่ไหน

ทีนี้ว่าโลกมีหรือไม่มีนี่ไง ไอ้ปัญหาอย่างนี้ กูคิดมาหมดแล้วละ ตอนกูถูกกิเลสขู่ กูก็คิดอย่างนี้ แล้วกูใส่กับมันมาเต็มที่แล้ว มันไล่ไปจนนึกว่าสัตว์เซลล์เดียวเลย จิต ที่มัน เป็นแตกตัว ไอ้เชื้อโรคนะ แล้วพัฒนาการมันมา มันถึงไปเข้าใจพระพุทธเจ้าบอกว่า

เวลาซ้อนไปบุพเพนิวาสานุสติญาณ “ย้อนอดีตชาติไปนี้ ไม่มีต้นไม่มีปลาย”

ขนาด ๔ อสงไขยไปแล้วนะ ๑๖ อสงไขย นับ ๑๖ หน ยังไปอีก แล้วจบที่ไหน ไอ้โฮ จิตดวงนี้ถึงมหัศจรรย์มากนะ ฉะนั้น ถ้ามัน พระพุทธเจ้าบอกว่าไม่มีต้นไม่มีปลาย คือบอกมึงอย่าไปตาม ไม่จบหรือ เพราะว่าพุทธวิสัย ตามจิตกูเองยังไม่สุดเลย แล้วจี หมายอย่างเรา พระพุทธเจ้าตามแล้วนะ

โยม : อย่างนั้นแสดงว่าธรรมมารมณที่มากกระทบในเวลาที่เกิดสงบตอนนั้นเอา มา....

หลวงพ่ : ไซ้ เพราะเราแก้ได้ที่ปัจจุบันธรรมนี้

โยม : แต่มีทางจบไซ้ไหมครับ

หลวงพ่ : ต้องจบด้วย!!! ถ้าไม่จบมันก็ไม่สุด ต้องจบ!!! ไม่ใช่ว่าไม่มีทางจบ ต้อง จบ จบคือสมุทเฉท ขาด พอมารขาดแล้ว มันเป็นอิสระ ฟรี พระพุทธเจ้ามีชีวิตอยู่ เห็น ไหม สอุปาทิเสสนิพพาน พระพุทธเจ้าดับขันธ์ อุปาทิเสสนิพพาน มันขาดตั้งแต่ตอน โคนต้นโพธิ์นะ พอโคนต้นโพธิ์ก็เลสขาดหมดเลย

นี่เวลาถ้าเราไล่ๆ เข้าไปนะ กิเลสพอมันขาด ผลัวะ จบแล้ว จบขึ้นเดียววะ จบขึ้น โสดาบัน ขึ้นสกิทา ละเอียดเข้าไปอีก ชัดกันอีก ขาด สู้ก็ชัดอีก ไปจบขึ้นอนาคา ขาด ไป ถึงจิตเดิมแท้ เพราะอะไร เพราะโสดาบัน สกิทา อนาคา จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ มัน มีจิต ตัวจิต ตัวปฏิสนธิจิต ทีนี้ปฏิสนธิจิต ถึงอนาคา มันไปเกิดเป็นพรหม

ทีนี้ถ้าจะทำลาย ทำลายตัวมันเอง ต้องทำลายจิต พอทำลายเห็นไหม ในมหายาน บอกว่า เจอพระพุทธเจ้าที่ไหน ฆ่าพระพุทธเจ้าที่นั่น นี่ไง “พุทธะ” จิตเดิมแท้ ถ้าทำลาย ตัวนี้ปั๊บ หลวงตาบอก “ธรรมชาติไม่มีจิต”

เขาบอกเห็นไหม จะเข้านิพพานอย่างไร เข้าไม่ได้ จิตเข้านิพพานไม่ได้ ถ้าโยมจะไปนั่งศาลา โยมไปนั่งขวางศาลาอยู่คนเดียว เข้าศาลามา ศาลาก็ไม่ว่างแล้ว จิตเข้าไปในนิพพานเม่งกูก็ไปขวางนิพพานอยู่ กูจะเข้านิพพานได้อย่างไร อ้าว เออๆ ต้องทำลายมัน ทำลายตัวจิต จิตโดนทำลายหมดเลย เป็น “ธรรมชาติ”

โยม : ธรรมชาติเข้านิพพาน

หลวงพ่ : ตัวธรรมชาติคือตัวนิพพาน เข้านิพพาน ถ้ายังเข้านิพพานอยู่ ยังมีผู้เข้า ใครจะเข้าไปละ มึงก็เข้าไปขวางเขาอยู่นั่น ฉะนั้น มันต้องสงสัยเป็นธรรมดาๆ แต่ไล่เข้าไปถ้าสงสัยอยู่ ลึนกลืนไม่ได้ เดียวมันจะไปแก้สงสัยเราหมดเลย การกระทำของเรามันจะฟอก มันจะเห็นของมันเอง แล้วมันทำลายมันตลอด

ยิ่งพูดยิ่งง ยิ่งพูดแล้วยังงัวะ ก็กุกิดอย่างนี้ ทำไมกูตอบไปอย่างนั้นวะ ยิ่งพูดยิ่งง เพราะอะไรรู้ไหม วุฒิภาวะ มรรคหยาบมรรคละเอียด โสดาบัน สกิทา ยังคุยกันไม่รู้เรื่องเลย สกิทาละเอียดกว่าโสดาบัน

สกิทาพูดเรื่องสกิทานะ โสดาบันมันก็ เออ ต้องเป็นอย่างนี้เว้ย เฮ้ย เขาไม่พูดอย่างนั้น เขาพูดอีกอย่างหนึ่ง แต่กูต้องเป็นอย่างนั้นเว้ยๆ ขนาดคนละชั้นยังพูดกันไม่รู้เรื่องเลย แต่เราคุยกันแหม อวิชาเซียว แล้วจะบอกว่า เอ็งงแล้วกันละ เอ็งไม่รู้เรื่องหรือ

โยม : ไม่รู้เรื่องเลยครับ

หลวงพ่ : ต้องทำให้เราเข้าใจ เราจริง รู้แจ้ง การรู้แจ้งสว่างโพลง รู้จบ รู้แบบนี้รู้ไม่จบ รู้การศึกษา ฟังธรรม นี่พูดเมื่อไหร่ กูพูดธรรมะไง รู้แบบกูพูดธรรมะ กูกลืน แต่กูเสือกได้ยินธรรมะ งงลิบหายเลย ก็กูอยู่ที่นี่ อวิชากูอยู่ที่นี่ แต่กูเสือกรู้ธรรมะ แล้วจะให้มันเข้ากันอย่างไร อี๊ดอัดอีก อู๊ย ดายห่าเลย

ถ้าเป็นรู้แจ้งนะ อ้าว ก็กูรู้เอง อ้าว นี่ไง กูรู้เอง แต่ไม่รู้ธรรมะ ไม่ได้รู้เอง แต่มีครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย กรรมฐานเรา การฟังธรรม การได้ยินได้ฟังนี้มันชักนำ นี่คือการปฏิบัติสุดยอดที่สุด

ถ้าเราไปทำเอง เราก็เหมือนควบคุม วนอยู่นั่นแหละๆ แต่การได้ยินได้ฟัง เราก็วนอยู่ แต่มันมีตัวอย่าง เราเวียนของเราอยู่ แต่ตัวอย่างนั้น เหมือนไหม ดีไหม มันจะดึงเราขึ้น การฟังธรรมนี้สุดยอด แต่ฟังแล้วงงไหม งง เว้นไว้แต่ผู้ปฏิบัตินะ

หลวงปู่มั่นเทศน์ หลวงตาท่านสอน เพราะที่หนองผือ พระปฏิบัติกันทั้งวัดเลย คนที่ยังไม่มีพื้นฐานเลยก็ฟังหลวงปู่มั่นพูดถึงพื้นฐาน เพราะการเทศน์มันจะเริ่มจากพื้นฐาน แล้วยกขึ้น โสดาบัน ถ้าใครยังพื้นฐานก็ฟังเพราะมันจะดึงขึ้นอย่างไร

คนนี้ได้โสดาบันมาแล้ว ท่านก็เฉยๆ อยู่ เพราะท่านรู้ ท่านผ่านมาแล้ว แล้วพอโสดาบันจะขึ้นสภิกาใช้ไหม พอท่านยกขึ้นมาถึงโสดาบัน อ้อ มาถึงเราแล้ว แล้วพอยกขึ้นสภิกา เราจะโคดตามแล้ว ก็เราพยายามจะให้ปัญญาเราพัฒนาขึ้น ถ้ามันได้ก็ได้ ถ้าไม่ได้ก็เก็บเป็นแนวทางไว้ เดี่ยวเราเข้าทางจงกรมเรา

แล้วพอท่านพูดถึงขั้นสภิกาปั๊บ ไอ้คนขั้นสภิกาก็รออยู่แล้ว ท่านพูดเรื่องอนาคาอย่างไร จากอนาคาท่านพูดเรื่องอรหันต์อย่างไร ใจของคนผู้ที่ปฏิบัติมันหลากหลาย เยอะแยะไปหมด เวลาเทศน์เป็นชั้นๆ ขึ้นไป แล้วใคร โคดเกาะ เกาะเลย

หลวงตาบอกเลยเวลาหลวงปู่มั่นเทศน์ นิพพาน หยิบได้เลย หยิบหมดเลย พอเทศน์จบ ฟาปิดหมดเลย ภูไม่รู้จะเอานิพพานที่ไหน นิพพานหมดเกลี้ยงเลย เพราะนิพพานมันอยู่ในใจของหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นเอามาแจกแจก เอามาแยกแยะให้เราฟัง

เราเป็นลูกศิษย์นะ เราก็เหมือนกับสอยต้นกล้วยพอกษ์เลยละ แหม นิพพานนะ สอยใหญ่เลย พอเขายกต้นไปทีนี้ไม่รู้สอยที่ไหน(หัวเราะ) หาดันสอยไม่เจอ ถ้าคนปฏิบัติแล้วใจเป็นธรรมนะ โอ้โฮ หลวงตาท่านพูดนะ ซึ่งมาก

วันไหนถ้าหลวงปู่มั่นจะเทศน์ เหมือนกับเด็กน้อยได้กินนมแม่ คืออกดีใจเลย จิตใจมัน เราทำอยู่หัวชนฝา เราก็ทำอยู่ แล้วมีคนมาชักนำ มาคอยชี้ นำ ยกขึ้นมานี้ งงไหม งง แต่ถ้าไม่ได้ยินอย่างนี้เลยนะ เราก็สะเปะสะปะไปตามใจเรา

นี้ได้ฟังอย่างนี้เป็นแนวทางแล้ว ๑ ๒ ๓ ๔ อ้าว แล้วก็เดินไป ไม่มีแนวทางเลย หัวชนฝา แม่งอัดเข้าไป แล้วถ้ามีใครบอกทางนี้สะดวกๆ โอ๊ย พุงไปเลย ก็หัวชนฝาอยู่ใช้ไหม พอเขาเปิดช่องนี้ไว้ นี่สบายเว้ย ไหลไปหมดเลย เพราะอะไร เพราะไม่มี..

ขึ้นต้นน้ำ ปีนภูเขาไป ขึ้นไปบนภูเขา นั้นนะข้างบนโน้น ไม่ขึ้นเว้ย ลำบาก เขา
ชี้ทางนี้ภูจะลง ภูจะลงไปหาปลาฉลาม ปลาฉลามมันรออยู่แล้ว เข้ามา มั๊ย! ไปเรียบร้อย
เลย สบายใจ ธรรมชาติ

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา อยู่กับสังคมมา แล้วครูบาอาจารย์แต่ละองค์ที่หลวงตา
ท่านพูด เวลาท่านพูดเราดูในทีวีบ่อย

หลวงตาท่านเทศน์ “สักแต่ว่าไม่ได้นะ ต้องเข้มแข็งนะ ใครจะมานอนจมอยู่
ไม่ได้ เสื่อแตกหมอนแตก”

เสื่อแตกหมอนแตกประจำ เรียบง่ายไม่ได้ กิเลสมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แล้วไป
เรียบง่ายให้มัน โอ้โฮ กิเลส หวานเจี๊ยบเลย คือกิเลสไม่ต้องทำอะไรเลยนะ ยืนมิดให้มัน
มันก็สับหน้าเลย อยู่ดีๆ ก็ยืนมิดให้มัน โอ๊ย สะดวกสบาย โอ๊ย สว่าง ง่าย เอามิดให้มัน

เราจะฆ่ามัน ยืนเอาคาบไปให้มัน แล้วไม่เหลือเลย ไม่เห็นเหลือเลย เราปากเปียก
ปากและอยู่ก็ตรงนี้ มันเศร้าใจใจ เราลำบากลำบากกันมาขนาดไหน แล้วพอใครจะตั้งอก
ตั้งใจขึ้นมา มันก็จะพากันออกนอกกลุ่มนอกทาง เรียบง่ายๆ ก็เรียบง่ายก็เรื่องของกิเลส

หลวงตาท่านเน้นย้ำตลอด แล้วหลวงตานี้ท่านเป็นพระที่มีอำนาจวาสนา เพราะ
ท่านอยู่กับหลวงปู่มั่น พออยู่กับหลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์มาหาหลวงปู่มั่น ท่านได้ฟัง
หมด เพราะท่านเป็นผู้ปฏิบัติหลวงปู่มั่นอยู่ ท่านรู้หมด อะไรจริงไม่จริง ท่านก็เห็น
หมด

แล้วเวลาท่านมาเป็นพระผู้ใหญ่ เจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ ก็ยังไม่แน่ใจ ก็เอาท่านกับ
หลวงปู่ขาวมาสนทนาธรรมกัน ท่านได้คุยกับหลวงปู่พรหม ท่านได้ไปคุยกับหลวงปู่
แหวน เห็นไหม เราตรวจสอบกันอยู่

เวลาไปตรวจสอบนี้หลวงตาท่านพูดเอง เพราะท่านไปหา ไปดูแลมาหมดใช้
ไหม ท่านยังบอกเลย ฟากตายๆ ทั้งนั้นเลย ท่านได้สัมผัสของท่าน ด้วยตัวของท่านจริงๆ
เลย แล้วท่านก็เตือนพวกเรามาตลอดเลย แล้วใครก็อ้างว่าหลวงตาธิบดีประกันๆ

ไม่รู้ประกันเรื่องอะไร ประกันรถมือสองมั้ง ถ้าประกันมันก็ต้องทำแบบนี้ละ ประกันอย่างนั้น ไอ้กรรมกรรม คาวนัไว้อย่างไรก็ต้องทำตามนั้นสิ อันนี้รับประกัน เบี้ยประกันก็ไม่ส่ง อะไรก็ไม่ทำ รับประกันแล้วก็จะเอาแต่เคลม เอาแต่สตางค์ ไม่มีทาง ไม่มีอะไร มีอะไรอีกไหม สงสัยหรือ

โยม : พอลงใจสิ่งที่หลวงพ่อบอกเมื่อก็แล้วครับ ก็จะเอาตรงนั้นไปทำต่อ

หลวงพ่ : ไปทำก่อน เพราะมันต้องคิดตลอด มันต้องดูตลอด แล้วที่สัญญา ที่พูด เพราะอะไรรู้ไหม เพราะเราเข้าใจว่า พอจิตสงบแล้วจะเห็นกายหรือ ถึงไม่เห็นอารมณ์ มันเห็นได้ละ เวลาจิตสงบขึ้นมา พอมันผ่อนคลายมา เวทนาก็เกิดแล้ว กาย เวทนา จิต ธรรม อะไรก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่ง

เห็นกายก็กายชัดๆ สู้กับมัน เห็นเวทนาก็เวทนาชัดๆ ก็สู้กับมัน เห็นจิตก็สู้กับจิต เห็นธรรมารมณ์ก็จับมันให้ได้ ต้องจับให้ได้ก่อน จับให้มันแน่นให้ตาย จับมันมาตั้ง เหมือนเอาจำเลยขึ้นศาล ไม่ใช่ปล่อยให้มันเกิดดับไปต่อหน้า ปล่อยมันเกิดดับมันก็สบาย สิ มันก็ผ่านไปผ่านมานะ

โอ๊ย ประสาเราเลยนะ เราค้าประกันใคร ให้คนเขากู้เงิน มันใช้คนเดียววะ เราตายเลย ถ้าประกันจ่ายตายเลย นี่ให้มันเกิดดับใจ ให้มันผ่านไปผ่านมา โอ๊ย ตาย ติดคุก ตายห้า ถ้าประกันมันนะ แล้วมันใช้ มันก็หนีไปแล้วใช้ไหม แล้วกูถึงไปจ่ายแทนมันไม่ได้

กูค้าประกันมึงนะ ต้องจับมึงมาตรวจสอบ มึงเอาเงินไปใช้อะไร มึงเอาเงินไปใช้บริสุทธิ์ไหม ความคิดมาจับเลย คิดเรื่องอะไร ความคิดนี้ คิดเหตุผลดีหรือชั่ว ความคิดนี้เกิดมาจากอะไร อย่างพูดเมื่อก็ ไอ้พวกนั้น พอความคิดจบแล้วนะ มันปล่อยวางหมดเลย ในปล่อยวางนั้นมีอะไร

พอนี้มันคิดจบแล้ว ความคิดไม่มี ความคิดไม่มี มันอยู่เฉยๆ พออยู่เฉยๆ เป็นอารมณ์ความรู้สึกอันหนึ่ง ในอารมณ์นั้นมีอะไร เพราะในรูปมันก็มีขันห้า ในเวทนามีขันห้า ในรูปมันมีเวทนา มีสังขาร มีวิญญาณนะ ถ้าไม่มีจะรู้อะไรได้อย่างไร ในเวทนามันก็มีรูป มีสังขาร มีวิญญาณ

ในเวทนา ถ้าไม่มีวิญญาณมันรับรู้เวทนาได้อย่างไร ในสัญญาก็มีขั้น ๕ ในสังขารก็มีขั้น ๕ ทุกขั้นมีขั้น ๕ ขั้นในขั้น

โยม : ขั้นมันซ้อนกันอยู่อย่างนี้

หลวงพ่ : แสดงว่าไม่ได้ปฏิบัติเลยนี้ เพราะพอเราพิจารณาไปจนมันปล่อยหมดแล้วนะ มันปล่อยมันไม่ขาดหรอก บางทีมันไม่ขาด ถ้าคนมีวาสนามันขาดเลย ถ้าไม่ขาดยังต้องไล่เข้าไปอีก ขั้น ๕ มันแตกหมดแล้ว มันปล่อยวางหมดแล้ว พอปล่อยวางมันก็อีกรูปหนึ่งใช่ไหม เวทนาเป็นเวทนาใช่ไหม สัญญาเป็นสัญญาใช่ไหม สังขารเป็นสังขารมันปล่อยหมดแล้ว ทำไมกูยังไม่จบ ไม่จบก็ต้องขั้นในขั้นแล้ว ชดเข้าไปอีก

โยม : ทวนเข้าไปเรื่อย

หลวงพ่ : จับมาขยาย

โยม : ทวนเข้าไปอย่างเดิม

หลวงพ่ : ไซ้ หน้าที่เรา นักกีฬา มึงหน้าที่เล่นนะเว้ย กูเป็นคนให้คะแนนนะเว้ย นักกีฬาคะจะขอคะแนนไม่ได้

โยม : แต่ถ้ากำลังไม่พอ ถอยกลับมาก่อน

หลวงพ่ : ไซ้ ถ้ากำลังไม่พอถอยกลับมาที่สมาธิ หน้าที่เราให้คะแนนตัวเองไม่ได้ หลวงตาบอกเลย ให้คะแนนตัวเอง ตัดคะแนนตัวเอง มึงไม่รอดหรอก มานั่งภาวนา กูก็ให้ไป ๒๐ คะแนน ๕๐ คะแนน โอ้ กูเก่งกูเก่ง ไม่มีโอกาสให้คะแนนตัวเอง อัดเข้าไปเลย มันอยู่ที่นี่ อยู่ที่ว่านักกีฬาทักษะดีไหม ทำแล้วได้คะแนนไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติแล้วจิตมันลงไหม จิตมันเป็นไหม ไม่ใช่เวลาเราจะมาให้คะแนนหรือเราให้มันเป็นนะ จิตเราต้องเป็นเอง ด้วยกำลัง ด้วยปัญญาของเรานะ ด้วยกำลัง ด้วยปัญญาของเรา มันจะเป็น มันจะสรุปของมัน อย่างนั้นแล้วเราทำอย่างนั้นเข้าไป ไล่เข้าไป สู้เข้าไป มันต้องเป็นของมันอย่างนั้น ปฏิบัติมาก็ปีแล้วนี้ ไม่ต่อเนื่อง

โยม : ไม่ต่อเนื่อง ก็คือติดปัญหาเหล่านี้

หลวงพ่ : แล้วไม่มีใครแก้ไขไหม

โยม : ของผมก็ไม่ต่อเนื่อง พอเจอปัญหา บางทีหนักๆ เข้า ไปไม่รอด

หลวงพ่ : มันไม่ได้คบบัณฑิตไง คบบัณฑิตหมายถึงหมู่คณะ ลุ่มกัน ยิ่งไปคบเด็กนะ ไอ้คนที่มันหัดภาวนาใหม่ๆ พอมันฟังเราพูด โอ้ย เก่งแล้ว ตายอีก ไม่ได้คบคนดังขึ้น ไปคบแต่คนดังลงใจ

โยม : ค่อยๆ เดินไปมันก็ไปเจอ เจอตัวนี้ เจอธรรมารมณ์ที่มันไม่จับสัทท กี่หมดกำลังก็ถอยลงมา

หลวงพ่ : จับให้ได้ก่อนสิ เจอแล้วเราจับให้ได้เลย จับมัน พอจับมันแล้วแยกแยะมัน ที่นี้คนไม่กล้าจับ เขาไม่กล้าจับเพราะอะไร เพราะคิดว่าเป็นนามธรรม ไม่มี ทองจับคูสิ จับมันเลย

โยม : ท่านอาจารย์ครับ ตัวไหนเด่นชัดที่สุด ก็เอาตัวนั้น

หลวงพ่ : ไซ้ เอาสติจับเลย พอจับแล้วนะ เดี่ยวจะเห็นเลย โอ้โฮ ไหนว่านามธรรม ทำไมเป็นอย่างนี้ พออย่างนี้ปั๊บ แทะอีก โอ๊ะ ก็คนไม่เคยทำจะรู้ได้อย่างไร นามธรรมมันนามธรรม ทำไมเป็นอย่างนี้

ไซ้ พระพุทธเจ้าพูดกับหลานพระสารีบุตร “อารมณ์ความรู้สึกของเธอเป็นวัตถุอันหนึ่ง” ไปเปิดพระไตรปิฎกได้เลย “อารมณ์ความคิดเป็นวัตถุอันหนึ่ง” ที่เขากิษณณญ ไปเปิดพระไตรปิฎกได้ พระสารีบุตรฟังแค่นี้ ปึง เป็นพระอรหันต์เลย

พระสารีบุตรสำเร็จตรงนี้ นี่ปัญญาวิมุตติ คราวนี้ปัญญาวิมุตติมันต้องมิฐานของจิต มิฐานที่มันมี เพราะพระสารีบุตร โอ้โฮ สู้เต็มที ผู้มีปัญญามากเทศน์ให้หลานฟัง พระสารีบุตร ยืนพักอยู่ข้างหลัง ปึง เป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เลย ปัญญาวิมุตติ

ปัญญาวิมุตติมันต้องเป็นปัญญาที่เกิดจากธรรมจักร ไม่ใช่ปัญญาที่เราคิดขึ้นมาเองไง พอปัญญาวิมุตติ ไอ่ปาน ไอิที (เด็ก) มันก็มีปัญญา มันเขียน ก.ไก่ นั้นนะปัญญาวิมุตติ ก็เด็กๆ มันก็มีความคิด เด็กๆ ผู้ใหญ่มีความคิดทั้งนั้น แล้วบอกความคิดนั้นเป็นปัญญาวิมุตติ ความคิดอย่างนั้นเป็นวิมุตติ เด็กมันก็ “แม่ขอตั้งค์ๆ” วิมุตติสิ ๕ บาท

เวลาพูดมันก็ต้องมีระดับของมัน ไข่ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ปัญญานี้มันมาจากอะไรมันมาอย่างไร มันสมดุลงานไหน ไม่ใช่ว่าความคิดอะไรก็เป็นปัญญา โจรปล้นก็เป็นปัญญา ว่าอย่างนั้น ปล้นธนาคารก็ปัญญาวิมุตติ เป็นพระอรหันต์หมดเลยนะ

โอ๊ย มันวางแผนปล้นเราคิดไม่ถึงเลยนะ โอ๊ย ชับช้อนจิบหายเลยนะ แล้วก็ปัญญาใหม่ โอ้ แล้วปัญญาวิมุตติ โอ้ ธนาคารหมดทั้งธนาคารเลย

ปัญญาวิมุตติมันก็ต้องเป็นสัมมา สัมมาปัญญา มันมีสติ สัมมาสมาธิ มีความรับรอง มีความสมดุลของมัน โอ้ เมื่อคืนเทศน์ดีมากนะ สมาธิ เห็นไหม สมาธิก็มีอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าไปฝึกสมาธิกับอาฬารดาบส ปัญญาก็มีอยู่แล้ว ต่างคนมันแตกกระจาย พระพุทธเจ้าจับมารวมกัน พระพุทธเจ้าพิจารณา พระพุทธเจ้ามารวม โอ้โฮ มรรคญาณ

แต่เมื่อก่อนไม่เคยมีใครใช้อย่างนี้ เอกเทศ ของใครของมัน พระพุทธเจ้าจับมาบริหารจัดการ ผลัวะ เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมาเลย จบเนอะ